

Basisschool Het Park in Melle: het verhaal van een brede school

De invulling staat niet vast, ook het gebruik van de ruimtes kan op termijn wijzigen. Het ontwerp gaat over de ruimtes tussenin, de afwezigheid van hard programma.

Het veelzijdige schoolgebouw toont zich op verschillende manieren. Vanuit de ene straat laat het een slank profiel zien, als was het een vrijstaande woning; vanaf de sporthal verschijnt het als een brede strook die het park omzoomt, een decor waarvoor het spel zich afspeelt. © Tim Van de Velde

Open Oproep 3302

Volledige studieopdracht voor de nieuwbouw van een kleuter- en lagere school op de site Vossenstraat – Beekstraat – Spoorlaan te Melle

Opdrachtgever

Gemeentebestuur Melle

Geselecteerde ontwerpteams

META architectuurbureau bvba

Petillon Ceuppens architecten,
Schenk Hattori AA, Thomas De Geeter
Architektur GmbH (laureaat)

Compagnie O.

Gegund

2017

Gerealiseerd

2021

Geconfronteerd met een basisschool in onaangepaste infrastructuur besloot het gemeentebestuur van Melle op zoek te gaan naar een nieuwe plek. Het kocht daartoe een voormalige schoolsite aan in het hart van een verkaveling wat verderop. Het college had ambitie en wenste er een compacte maar toekomst-gerichte school in een park te bouwen. Het resultaat, de Parkschool door Petillon Ceuppens Architecten en Schenk Hattori Architecture Atelier, omarmt het binnen-gebied en leidt het gebruik ervan in goede banen. Ze schrijft zich in de wispelturige ritmiek van verkavelingsvlaanderen in, maar zet zich er tegelijk tegen af.

De gemeente nam in 2016 contact op met het Team Vlaams Bouwmeester om de opdracht te publiceren via een Open Oproep. Toen bleek dat het de opdrachtgever aan expertise ontbrak inzake projectregie en de opmaak van een projectdefinitie, werd streekintercommunale Veneco in het proces betrokken. De organisatie staat 21 gemeenten rond Gent bij in diverse ruimtelijke kwesties. Rien Gellynck, coördinator bij de dienst Ruimte daar, looft het initiatief van het gemeentebestuur: 'Het opteerde niet om de percelen klassiek te verkavelen, maar wilde er een park en een brede school huizen, met plaats voor een muziekschool en een plaatselijke turnvereniging.'

Gellynck begeleidde het proces tot de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning. Tussen de aanstelling van Veneco en de publicatie van de Open Oproep in 2017 verliep ongeveer één jaar.

Die tijd werd benut om een uitgebreid vooronderzoek uit te voeren. Met inbreng van het gemeente- en schoolbestuur en belanghebbenden stelde Veneco een gedegen projectdefinitie op. Ze focuste op de gewenste werking als brede school en de vertaling daarvan in ruimtelijke schema's. In samenspraak met buurtbewoners werd gezocht naar de optimale invulling van het park. Voor Gellynck was dat een succesvolle manier van werken. 'Het vooronderzoek en de projectdefinitie legden een kader vast waarbinnen de architecten konden opereren. Discussies met de buurt en het bestuur waren al gevoerd toen de ontwerpogave werd gepubliceerd, zodat netelige kwesties opgelost waren en de architecten voluit konden focussen op het ontwerp.'

Het jonge team rond Petillon Ceuppens en Schenk Hattori kon de gunningscommissie overtuigen en sleepte de opdracht in de wacht. De ontwerpers bedachten een compacte school die het publieke park op een efficiënte manier van de speelplaats scheidt. Het concept van het schoolgebouw is zeer innovatief. Door de vluchtwegen uit de klassen langs de gevel te voorzien, boven via een rondgang, kunnen de hallen binnen ingezet worden als centrale plaats van ontmoeting en samenwerking, én opengesteld worden voor externen, zonder de klassen te storen. Op die manier doorbreekt het ontwerp het gangbare klassieke denken.

Na de selectie bleek dat de initieel gevraagde renovatie van de oude sporthal op de site onhaalbaar was. Er werd, bovenop de wedstrijdvrage, aan de architecten gevraagd een nieuwe hal te ontwerpen.

Dit gebeurde stricto sensu niet binnen het raamwerk van de Open Oproep – al laat de toewijzing van een architectuuropdracht via Open Oproep nog aanpassingen aan het ontwerp toe – maar werd wel door Veneco gesuperviseerd. De rol van de intercommunale wijzigde doorheen het traject: na de selectie trad ze vooral op als adviseur in budgettaire kwesties en als bewaker van timing, programma en kwaliteit. Eens het project vergund was, nam Dieter Van Acker, projectcoördinator bij de dienst Projectontwikkeling en -regie, de leiding van zijn collega over. Volgens hem is de rol van een projectregisseur in essentie die van een mediator. 'Aan tafel met architect, bouwheer en aannemer was mijn doel een zo optimaal mogelijk compromis tussen de verschillende visies te verkrijgen. Rien en ik behartigden de belangen van de bouwheer maar traden toch vooral op als neutrale scheidsrechters in het belang van het project.' Aangezien beide coördinatoren een achtergrond in de architectuur hebben, beschikten ze over de nodige expertise om zich van beide taken te kwijten.

Door enkele lockdowns niet op tijd, maar wel binnen budget, werd de school afgewerkt rond de jaarwisseling 2021-22. De Parkschool bestaat uit twee grote en enkele kleinere volumes in het Elsdriespark. Binnen het amalgaam van de verkaveling valt de sporthal niet uit de toon: ze staat naast een schuur en alludeert op de schaal en vormtaal ervan. Het veelzijdige schoolgebouw springt er wel meteen uit en toont zich op verschillende manieren. Vanuit de ene straat laat het een slank profiel zien, als was het een vrijstaande woning; vanaf de sporthal verschijnt het als een brede strook die het park omzoomt, een decor waarvoor het spel zich afspeelt.

Op plan verschijnt de school als een getrapte figuur tussen park en speelplaats. Ze bestaat uit een vierkantig grid van kolommen, betonstenen gestapeld in kruisvorm, met een predalvloer. Vrije wanden maken ertussen lokalen. De invulling staat niet vast, ook het gebruik van de ruimtes kan op termijn wijzigen. Het ontwerp gaat over de ruimtes tussenin, de afwezigheid van hard programma. Die tussenzone stroomt op twee plaatsen als publieke ruimte diagonaal door

Aan de buitenzijde van het gebouw kraagt een rondgang uit. Elke klas geeft erop uit, net als de gemene zalen, maar ook twee trappen naar de speelplaats. © Tim Van de Velde

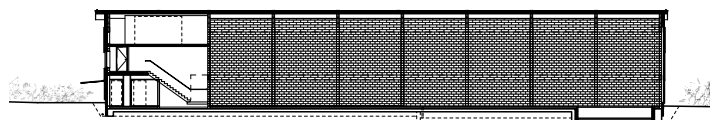
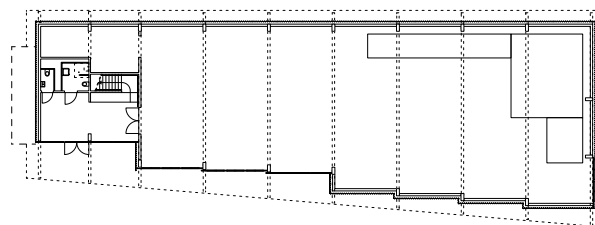

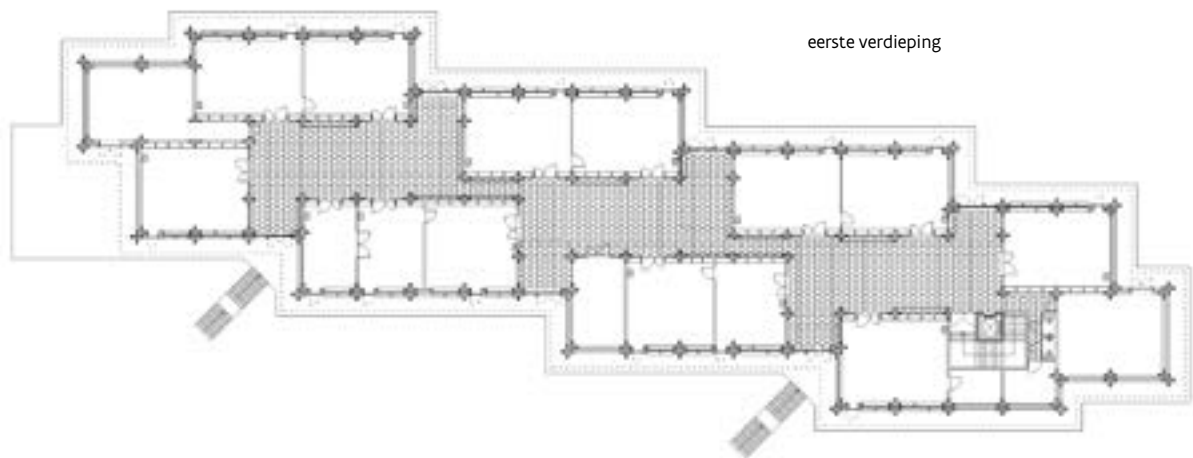

het gebouw, gegidst door de kolommen. Tijdens de schooluren een refter maar bovenal een polyvalente hal, is ze daarbuiten ook inzetbaar voor externe initiatieven. De twee tussenruimtes worden door de keuken verbonden, die werkt als scharnier tussen kleuter- en lagere school.

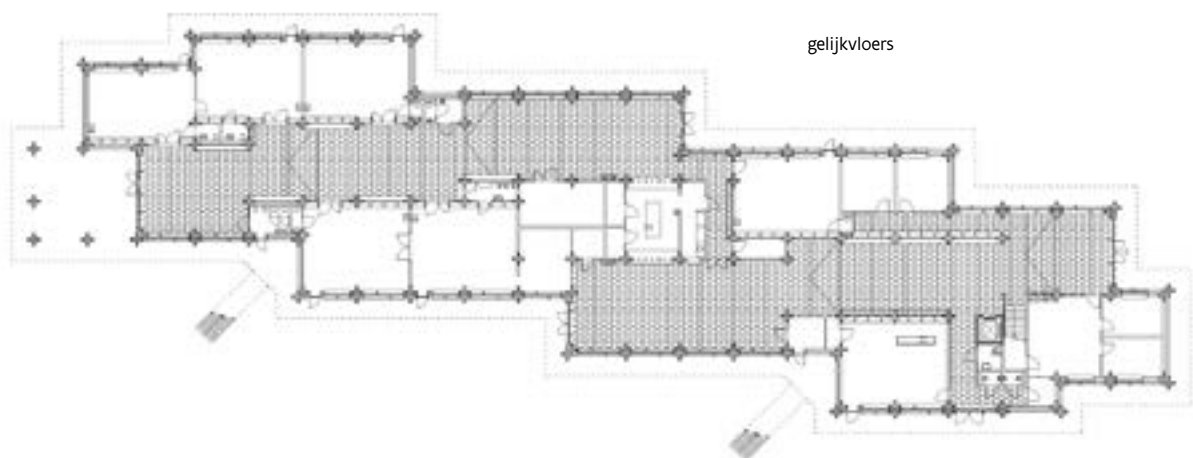
Doordat het gelijkvloers mee helt met het terrein, terwijl de eerste verdieping vlak blijft, worden de ruimtes steeds lager naarmate ze verder weg van de hoofdingang liggen. Het geeft de inkompartij en kantoren meer openheid en de kleuterschool meer geborgenheid, op maat van de kinderen. Op de eerste verdieping zijn de klassen per graad geordend rond een hal. Die reikt telkens van gevel tot gevel en is door een korte corridor verbonden met de hal ernaast. Aan de buitenzijde van het gebouw kraagt een rondgang uit. Elke klas geeft erop uit, net als de gemene zalen, maar ook twee trappen naar de speelplaats. De rondgang fungeert als vluchtroute, de hallen hoeven

Binnen het amalgaam van de verkaveling valt de sporthal niet uit de toon: ze staat naast een schuur en alludeert op haar schaal en vormtaal. De sporthal bestaat uit drie nevenschikte ruimtes onder één dak: toegang en sanitair, de sportzaal voor de school en een grotere hal voor de turnvereniging. © Tim Van de Velde

eerste verdieping

gelijkvloers

Op plan verschijnt de school als een getrapte figuur tussen park en speelplaats. Ze bestaat uit een vierkantig grid van kolommen. Vrije wanden maken ertussen lokalen. De tussenzone stroomt op twee plaatsen als publieke ruimte diagonaal door het gebouw, gegidst door de kolommen. © Petillon Ceupens architecten, Schenk Hattori Architecture Atelier

Doordat het gelijkvloers mee helt met het terrein, terwijl de eerste verdieping vlak blijft, worden de ruimtes steeds lager naarmate ze verder weg van de hoofdingang liggen. Het geeft de inkompartij en kantoren meer openheid en de kleuterschool meer geborgenheid, op maat van de kinderen. © Petillon Ceupens architecten, Schenk Hattori Architecture Atelier

dat dus niet te doen. Daarom kunnen ze bemeubeld worden en is de 'gang' bruikbaar voor onderwijs of spel.

De sporthal bestaat uit drie neven-geschikte ruimtes onder één dak. Een klein volume voor toegang en sanitair staat naast een iets grotere sportzaal voor de school, gevolgd door een nog grotere hal voor de turnvereniging. De ruimtes zijn één, maar zijn door de geleding van het gebouw wel herkenbaar.

Het Elsdriespark vormt binnen de verkaveling een welgekomen afwisseling: het biedt kansen voor ontmoeting en vormt een helder rustpunt. Waardevolle bomen werden behouden, parkeerplaatsen geweerd. Het park herbergt ruimtes voor sport en spel, ligweides met plaats voor de buurtkermis en fietsassen. Het maakt verbinding met de omgeving en omwonenden. Door haar neutrale aanwezigheid in een levendige

context oefent de Parkschool een grote aantrekkingskracht uit op de gemeenschap. Haar uitnodigende ruimtelijkheid combineert ze met een uniforme en warme materialiteit. Zo schiepen de ontwerpers een kindvriendelijke omgeving waarin onderwijs compromisloos kan plaatsvinden.

Een Engelse versie van deze tekst verscheen eerder in A+ Architecture in Belgium, nr. 299, dec. 2022 - jan. 2023.

De Parkschool bestaat uit twee grote en enkele kleinere volumes in het Elsdriespark: het schoolgebouw en – een beetje verder, er tegenover – de nieuwe sporthal. De school is in plan een getrapte figuur, tussen park en speelplaats. © Petillon Ceupens architecten, Schenk Hattori Architecture Atelier